

Provinskøbsteder er i Virkeligheden dette, at det gennemgaaende jeg tør nok sige kun i meget ringe Grad er Velhavere, der har bidraget til at afhjælpe Boligmangelen. Det er tværtimod de mindre velhavende Dele af Befolkningen, det er Stats- og Kommune-funktionærer, det er Haandværkere og Arbejdere. Disse Folk har bygget Boliger til sig selv og andre, og de er naturligvis interesserede i at faa en passende Leje ud af de Boliger, som de har opført, i hvilken Henseende der jo ingenlunde er øvet Retfærdighed imod dem, navnlig ikke i de første Aar, da vi havde en Huslejelovgivning. Men hvis man deraf vil slutte, at de ser rent egoistisk paa denne Sag, tror jeg, man gør dem Uret. Naturligvis, de ønsker en passende Leje, men det vigtigste og fornemste for dem er at kunne bestemme, hvem der skal bo i Hus sammen med dem. Opsigelsesretten er i Virkeligheden Husejernes helligste Kleinod, og den er særlig hellig for den mindre velhavende Mand, der maaske kun har een Lejer, og for hvem det daglige Samliv med den Familie, han og hans egen Familie skal bo i Hus sammen med, har den allerstørste Betydning. Jeg tror, at hvis man i de tidligere Huslejelove havde været noget mere tilbøjelig til at lempe paa Reglerne om Opsigelsesretten, vilde man være naaet videre, og jeg tror, at hvis Lejerne kunde se paa den Sag, ikke med deres egne Øjne, men rent uhildet, og hvis man kunde tænke sig, at der en Gang skulde kunne komme en Huslejelovgivning her i Landet, hvorefter det var Huslejerne, der var stavnsbundne, vilde der — og med Rette — lyde en stærk Protest, derimod. Men jeg tror, at det ogsaa rent praktisk set, vilde have haft sin Betydning, om man allerede tidligere kunde have lempet Bestemmelserne vedrørende Opsigelsesretten, thi derved tror jeg, man kunde have tilvejebragt Mulighed for, at de Velhavere, som før 1914 opførte Huse baade til sig selv og til andre, men som senere har set deres Fordel ved at blive boende i deres gamle Lejligheder, var kommet ind paa at bygge, først og fremmest for sig selv, men — da det jo altid betaler sig bedst, naar man bygger Hus, da at bygge til flere, ikke alene til sig selv — ogsaa saaledes, at de ydede deres Bidrag til at afhjælpe den almindelige Bolignød. Nu nytter det imidlertid ikke at tale om, hvorledes den tidligere Lovgivning burde have været; vi maa holde os til det Forslag, der foreligger her, og med Hensyn til dette vil jeg da sige, at den højtærede Indenrigsministers oprindelige Forslag — bortset fra en enkelt Bestemmelse — tiltalte mig mere end det; der nu foreligger.

Hovedtanken i det Forslag, der nu foreligger, er jo den, at det skal være en Afviklingslov, at det skal være den sidste Huslejelov; jeg haaber, det skal blive den sidste Huslejelov, og allerede af den Grund hilser jeg Forslaget med Glæde.

Jeg skal kun nævne en enkelt Bestemmelse i Forslaget, som jeg er mindre glad ved; det er den Paragraf, der er blevet kaldt Aagerparagraffen. Den højtærede Indenrigsminister sagde lige nu, at det var selvfølgelig ikke et Ord, der var anvendt i Forslaget, og det er jo rigtigt; men den Forbrydelse, der skal straffes her, maa jo være af en noget lignende Beskaffenhed som Aager, eftersom den Straf, der er fastsat derfor, er ret streng, store Bøder, eventuelt ogsaa Fængsel; det er de samme Straffe, som man anvender overfor Aager. Naar jeg nu nævner denne Paragraf, er det ikke, fordi jeg vil tage Aagerkarlene under Beskyttelse, men det er, fordi jeg gerne vil have Lov til at sige, at det vistnok er vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at skrive en Paragraf om Aager i det Forslag, der her er Tale om, medmindre man ligefrem vil gaa over til en almindelig Avancebegrænsning paa Boligforholdenes Omraade. Noget saadant vil jeg ikke gerne være med til, og det vil jeg heller ikke tro, der er Flertal for i dette høje Ting. Men det er overordentlig vanskeligt at skrive en saadan Paragraf, og det er en vanskelig Opgave, Domstolene her faar. Man siger ganske vist, at vore Dommere efter den nye Retsreform har god Tid, men selv om dette nu er Tilfældet, bliver der dog alligevel her en haard Nød at knække for dem; jeg forstaar i hvert Fald ikke, hvorledes de skal bære sig ad dermed; i hvert Fald kan man jo dog forstaa, at det hele er og maa blive rent skønsmæssigt.

Man har sagt, at ved at vedtage denne Lov dekretterer man, at Boligmangelen her i Landet skal være afskaffet i Løbet af 2 Aar ude i Provinsen og i Løbet af 3 Aar her i København. Jeg kan nu ikke godkende denne Betragtning; jeg mener, man maa se dette Forhold ud fra det Synspunkt, jeg begyndte med at nævne, nemlig at der er to modstridende Opfattelser af, hvorledes Boligmangelen skal afhjælpes, og disse to Opfattelser har man søgt at forlige ved at fastsætte en bestemt Tidsfrist, indenfor hvilken Lovgivningen paa dette Omraade skal ophøre. Man siger herigennem til begge Parter: Om henholdsvis to og tre Aar maa I indrette jer paa at vende tilbage til de gamle frie Forhold. Den Stilling, som Staten og Kommunerne paa Statens For-